

3. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура : Пер. с англ. под науч. ред. О. И. Шкаратана / М. Кастельс. – М. : ГУ ВШЭ, 2000. – 608 с.

4. Назаретян А. П. Воспитательный потенциал синергетики: гипотеза техно-гуманитарного баланса / А. П. Назаретян // Научный результат: сетевой научно-практический журнал. Серия : педагогика и психология образования, 2014. – № 2. – С. 98-105.

5. Рабинович Р. Тенденции в on-line образовании [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://theoryandpractice.ru/videos/1064-roman-rabinovich-tendentsii-v-onlayn-obrazovanii>

6. Смирнов С. А. Антропология номадизма (Антропологические тренды и северный культурный код) / С. А Смирнов // Человек, 2014. – № 3. – С. 5-17.

7. Virilio P. The Lost Dimension / Paul Virilio. – New York: Semiotext(e), 1991. – 152 p.

РОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ У ФОРМУВАННІ КЛІНІЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТА ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «ХІРУРГІЧНА СТОМАТОЛОГІЯ»

*Доц., канд. мед. наук І.А. Колісник, доц., канд. мед. наук А.І. Панькевич,
доц., канд. мед. наук А.М. Гоголь, канд. мед наук В.О. Доброскок*

*Вищий державний навчальний заклад України
«Українська медична стоматологічна академія»,
м. Полтава, Україна*

Інтеграція вищої освіти України в єдиний Європейський простір, її доступність для багатьох категорій молоді, призвела до збільшення кількості студентів у ВНЗах. Зазвичай, така ситуація не сприяє покращенню рівня здібностей бажаючих навчатися. Університет [1] перестає бути храмом мудрості, величним символом істини та знань і стає одним із соціальних, чи навіть економічних інститутів в умовах комерціалізації університетів і роботи викладачів. Академічна освіта піддається інтенсивним змінам, навчальні заклади стають своєрідним підприємством, а вчитель перестає бути майстром – стає "репетитором", що передає знання та компетенції необхідні роботодавцю.

У контексті таких численних і глибоких змін у вищій освіті необхідно подбати про забезпечення її якості. Варто також зазначити, що швидкий темп розвитку технологій, упровадження нових лікувальних методик а також значна конкуренція в професійній діяльності стимулюють як

студентів, так і лікарів до постійного пошуку нової інформації з метою удосконалення своїх навичок, тобто до навчання і самоосвіти протягом усього життя.

Враховуючи вищевикладене, слід зазначити, що процес навчання у вищих навчальних закладах поступово переходить від пасивного отримання інформації студентами від викладачів, до активних завдань, пов'язаних із виконанням пошукових робіт, а також навчально-пізнавальної діяльності під керівництвом викладача, що дозволяє сформувати у студентів навик самостійної творчої праці.

Студенти, як правило, мають бажання засвоїти зміст, який вважають корисним у своїй майбутній роботі. У ситуаціях вирішення життєвих проблем – вони повинні бачити можливість інтегрування набутих знань та навичок на практиці. Тому важливо зрозуміти їхні устремління та прагнення, відповідно планувати та організувати процес навчання та виховання. У освіті, орієнтованій на студента, вони повинні ґрунтуватися на внутрішній мотивації і, таким чином, стимулювати необхідність навчання, самовдосконалення. Студенти повинні брати участь у визначенні мети, виборі змісту, ухваленні рішення щодо використання відповідних методів та навчальних ресурсів, для того, щоб себе почувати співзасновниками, творцями навчального процесу.

Варто зазначити, що освіта, орієнтована на студента, впливає з припущень когнітивних (пізнавальних) та гуманітарних теорій. Відповідно до пізнавального підходу, студент бере активну участь у процесі академічної освіти – він визначає цілі та стратегії їх реалізації, а також контролює хід процесу та його наслідки. Вчитель допомагає лише розробляти та освоїти стратегію навчання, що розглядається як конструювання знань, створення смислів, які включають процеси кумуляції, асиміляції та акомодатії. Відповідно до припущень гуманістичних теорій, студент через його суб'єктивність і діяльність окреслює процес осмислення, впливає на його перебіг і здійснює контроль над ним. Вчитель є лише керівником, вихователем, який підтримує учня у своїй діяльності.

Самостійна робота у вищих навчальних закладах передбачає інтеграцію різних видів індивідуальної та колективної навчальної діяльності, яка здійснюється як під час аудиторних, так і позааудиторних занять, без участі викладача але під його безпосереднім керівництвом [1] і складається із пошуку та отримання інформації, поетапного засвоєння нового матеріалу і його закріплення шляхом застосування на практиці. Її ефективність залежить від організації, змісту, взаємозв'язку та характеру завдань у даному виді самостійної роботи та результатів її виконання [2].

Метою самостійної роботи студентів є формування умінь планування, систематизації регулювання своєї діяльності без контролю викладача,

отримувати певні знання, аналізувати їх та вміти перенести в практичну площину.

Завданнями самостійної роботи можуть бути засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення і систематизація вже набутих знань, застосування їх для розв'язання практичних завдань, виконання творчих робіт та наукового пошуку [2].

Вибір методів навчання залежить, насамперед, від типу предмета, цілей і змісту освіти, знань і умінь самих студентів, кількості їх у групі, організаційних і технічних можливостей, а також від існуючих способів перевірки та оцінки роботи студентів. Ключовим фактором є питання про те, який рівень здатності до навчання, запам'ятовування дає цей метод.

Не є несподіванкою, що методи, які вимагають активної участі, залучення студентів, є найбільш ефективними. І ця група методів, що активізує студента, повинна бути у значній мірі використана в навчальному процесі (але не повинна обмежуватися ними!). Слід зазначити, що самостійна робота студентів може включати в себе всі методи викладання – від простих, які стосуються засвоєння знань (робота з літературою, обговорення), до методів проблемних (імітаційні та розвиваючі ігри і т.д.) і практичних (маніпуляції). Обсяг і форма використання цих методів багато в чому залежать від типу предмета і характеру занять (одні методи можуть бути використані, коли об'єкт викладається тільки у вигляді лекції, інший – коли присутні тільки практичні заняття, колоквиуми та семінари, а повна палітра доступна для діяльності, здійснюваної у вигляді лекцій та практичних занять). Найбільш часто використовувані методи самостійної роботи студентів-медиків: вивчення літератури і періодичних видань, а також методи, засновані на спостереженні та експерименті (зокрема, збору та аналізу емпіричних даних і тематичних досліджень).

Поглиблений аналіз змісту може бути виконаний методом проекту, який полягає у виконанні великого завдання студентами самостійно. Особливістю даного проекту є те, що самі студенти знаходять інформацію про якусь ширшу, ніж зазвичай задачу, розробляють її в оригіналі (мультимедійні презентації, аудіо- та відеозаписи, книги, дидактичні ігри, візуалізація у вигляді таблиць, дошки, діаграми та інші форми), а потім презентують членам групи. Цей метод дає можливість викликати живий інтерес студента до даного предмету: «Я теж так можу», а також дозволяє студентам розвинути свої навички у використанні різних інформаційних джерел, представленні чи презентації зібраного матеріалу, і окрім того, критично аналізувати факти та оцінити їх вірогідність. Студентські проекти є оригінальною ініціативою для розвитку їх багатосторонньої діяльності.

З цієї метою нами створені клінічні задачі для вирішення студентами III і IV курсів на етапах як підготовки до практичних занять, так і в якості

завдань для виконання самостійної роботи. В задачах описана клінічна картина захворювання, при можливості наявні фотографії пацієнта (хоча, на жаль, фотографії не в змозі в багатьох випадках об'єктивно відобразити клінічну картину захворювання). Студенти отримують завдання запропонувати план обстеження хворого, встановити попередній діагноз, провести диференційну діагностику, підтвердити клінічний діагноз, скласти план лікування та обґрунтувати його. Кожен студент отримує індивідуальне завдання і працює над ним самостійно. На практичному занятті, під час перевірки до дискусії залучаються студенти усієї групи, які мають змогу обговорити встановлений колегою діагноз, план обстеження та лікування, обрані медикаментозні засоби і їх обґрунтування до використання.

Серед студентів III курсу особливу зацікавленість викликають теми, що стосуються місцевого знеболення та операції видалення зуба. Студенти отримують від викладача ретельне описання клінічної картини різних одонтогенних запальних процесів, які вже вивчені. Завданнями є: встановлення діагнозу, обґрунтування обраного методу лікування, визначення показань та протипоказань до операції видалення зуба, обрання анестетика для виконання раціонального методу знеболення, підбір необхідного інструментарію, а також демонстрація послідовності виконання маніпуляцій на фантомі. Дані завдання дозволяють оцінити не лише знання предмету «хірургічна стоматологія», а і застосувати базові знання із суміжних дисциплін, таких як фармакологія, анатомія, оперативна хірургія та ін., а також закріпити основні знання, отримані на нашій кафедрі.

Інтерактивні методи навчання нами постійно вдосконалюються з метою досягнення їх найбільшої ефективності.

Напередодні заняття студентам також пропонується перелік джерел навчальної літератури, в яких розглядаються клінічні випадки по визначеній тематиці. У зацікавленого студента є можливість вибрати найбільш актуальні для нього ситуації, а під час аудиторного заняття відбувається його обговорення з іншими студентами та надається коментар викладача.

Такий спосіб підходу до вирішення завдань самостійної роботи, на наш погляд, є досить ефективним, так як спонукає студентів не лише до пошуку потрібної інформації, а й до її аналізу, усвідомлення та осмислення, а й надає можливість залучення усієї групи до дискусії, що сприяє ефективному засвоєнню матеріалу, який вивчається.

Таким чином, пізнавальна діяльність студентів під час виконання самостійної роботи сприяє не тільки якісному засвоєнню навчального матеріалу, а й закладає основи подальшої постійної самоосвіти та самовдосконалення майбутніх лікарів.

Посилання

1. Walentyna Wróblewska *Metody pracy ze studentami w kontekście efektów określonych w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego* [електронний ресурс] / Wróblewska Walentyna // E-mentor nr 1 (43) / 2012 » *metody, formy i programy kształcenia* » *Metody pracy ze studentami w kontekście efektów określonych w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego*. – Режим доступу: <http://www.e-mentor.edu.pl/artukul/index/numer/43/id/897> (дата звернення 30.10.2017 р.). – Назва з екрана.

2. Жалдак М. І. Проблеми інформатизації навчального процесу в школі та ВУЗІ. / М. І. Жалдак : [зб. наук. праць «Сучасна інформаційна технологія в навчальному процесі» / наук. ред. М. І. Шкіль.]. – К., МО України. КДПІ ім. М.П. Драгоманова. – 1991. – С. 3-16.

Андерсен Бент Б. Мультимедиа в образовании: специальный учебный курс. Информационные технологии в образовании. / Бент Б. Андерсен : 2-е изд., испр. и доп. – М. : Дрофа, 2007. – 224 с.

СУПЕРЕЧНОСТІ ПРИ ВИВЧЕННІ КУРСУ «ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ»

ЗГІДНО ПОЛОЖЕНЬ БОЛОНСЬКОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

*Доц. канд. тех. наук Т.А. Крадінова, доц., канд. тех. наук О.В. Гуда
проф. докт.тех.наук Ю.Я. Матвіїв, доц. канд. тех. наук В.М. Тимошук,
доц. канд. іст. наук С.М. Лісковець*

Луцький національний технічний університет, м. Луцьк, Україна

Важливою проблемою в Україні залишається вдосконалення освітньої галузі. А введення якогось інноваційного процесу, як правило, передбачає покращення якості освіти, зокрема, у випускників вищих навчальних закладів. Адже саме вони, по закінченню навчання, залишаються неконкурентоспроможними як на внутрішньому ринку праці, так і на ринку праці європейських країн.

Введення Болонської системи передбачало вирішення даних проблем, забезпечення покращення якості контролю успішності, можливість навчатися студентів за кордоном, можливість отримання подвійного диплому та максимальне працевлаштування випускників. Але притирання європейської системи освіти до пострадянської української освіти виявилось досить непростим. На це вплинули і не зовсім чітке розуміння

нових правил, і протест проти нового, і спроба коригування старої системи тільки новими назвами, і наш менталітет.

Оскільки опанувати знаннями з спеціальних дисциплін неможливо без знань із фундаментальних дисциплін – вищої математики, фізики, хімії і т.д., то такого підвищення неможливо досягти без покращення підготовки студентів з дисциплін саме фундаментального циклу. Проте, за останні роки виникло багато суперечностей, без вирішення яких добитись такого покращення просто неможливо.

Згідно з принципами Болонської угоди значна увага повинна приділятися організації самостійної роботи студентів. Модульно-рейтингова система контролю знань дозволяє вивчати матеріал частинами і постійно тримає студента «в тонусі», стимулює його працювати та отримувати необхідні бали протягом семестру, щоб автоматично отримати залік чи екзамен. Застосування цієї системи спонукає студентів до систематичної самостійної учбової праці, метою якої є придбання умінь і навичок вчитися. Зі сторони викладачів зроблено в цьому напрямку багато – написано і розмножено достатню кількість методичних друкованих та електронних посібників з кожного навчального предмету. Але чому студенти не спішають опрацьовувати їх? Ця суперечність вказує на небажання наших студентів навчатися самостійно, а також невміння це робити з боку багатьох з них. Навіть на додаткові заняття та консультації приходять лише кращі студенти.

При вивченні вищої математики самостійна робота займає особливе місце. Ця дисципліна вимагає від студента зосередженості, кмітливості, логіки, наявності розвинутих здібностей абстрактного мислення, а також хорошої довузівської підготовки. Адже якісний склад студентів щороку змінюється в гіршу сторону. Якщо такий випускник школи за роки навчання в ній не зміг вивчити навіть правил дій над числами, то вищої математики навчити його досить проблематично.

Основним з видів самостійної роботи можна вважати індивідуальні завдання. Використання індивідуальних завдань сприяє формуванню логічного мислення у студентів, одержання навичок самостійної дослідницької роботи. Разом з тим, важливо постійно стимулювати самостійну роботу студентів в аудиторний час. Це стає можливим за допомогою спеціально підготовленого роздаткового матеріалу, який враховує індивідуальні особливості студента.

Крім того, сьогодні неможливо задовольнити все більші потреби до рівня підготовки випускника технічного ВУЗу без використання комп'ютерних технологій при вивченні більшості дисциплін. Сучасні комп'ютери мають величезні графічні і обчислювальні можливості (наприклад, система автоматизації математичних обчислень MathCAD), які теж слід постійно використовувати в процесі самостійної роботи над програмним матеріалом.